การสร้างสรรค์ลีลาท่าทางในการแสดงเชิงวัฒนธรรมของประเทศปากีสถาน

The Pakistani cultural performance's choreography

ชโลธร จันทะวงศ์*
CHALOTORN JUNTAWONG*
Corresponding Author Email: arm_chalotorn@hotmail.com

วันที่รับบทความ 30 กรกฎาคม 2567
วันที่แก้ไขบทความ 25 กันยายน 2567
วันที่ตอบรับบทความ 10 ตุลาคม 2567

บทคัดย่อ

การสร้างสรรค์ลีลาท่าทางในการแสดงเชิงวัฒนธรรมของประเทศปากีสถาน เป็นการศึกษาขั้นตอนกระบวนการทำงานด้านการออกแบบลีลาท่าทาง มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาขั้นตอนการทำงานและการพัฒนาองค์ความรู้เรื่องการถ่ายทอดความคิดในการสร้างสรรค์ลีลาท่าทางเพื่อการแสดง โดยกระบวนการทำงานในการสร้างสรรค์ลีลาท่าทาง มีขั้นตอนในการทำงานทั้งหมด 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นตอนการประชุมงาน (2) ขั้นตอนการออกแบบลีลาท่าทาง (3) ขั้นตอนการฝึกสอนท่าทางและซ้อมกับนักแสดง และ (4) ขั้นตอนในวันแสดง

คำสำคัญ: การสร้างสรรค์, การออกแบบลีลาท่าทาง, การแสดง

Abstract

This creative production aims to study the choreographic process of the cultural performance of Pakistan. The purpose is to study the work process and the development of knowledge about the transmission of ideas in the creation of gestures for performance. There are 4 processes of this show, which are (1) Meeting (2) Choreograph (3) Training and practice with performers and (4) The performing day.

Keywords*:* Creative Production, choreography, Performance

* มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด
* Stamford International University

.แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน

การสื่อสารของมนุษย์ไม่เพียงแค่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาพูดเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงการสื่อสารผ่านอารมณ์และการใช้ท่าทาง ซึ่งเป็นวิธีการสื่อสารตามธรรมชาติของมนุษย์ที่มีความหลากหลายและถูกพัฒนาขึ้นมาเป็นเวลายาวนาน มนุษย์ใช้สีหน้าเพื่อแสดงถึงอารมณ์ เช่น การยิ้มหรือการหงุดหงิด มนุษย์ใช้มือและแขนเพื่อสร้างสัญลักษณ์และเครื่องมือในการสื่อสาร เช่น การชี้นิ้วช่วยในการกล่าวถึงสิ่งต่างๆ ท่าทางของร่างกายเป็นภาษาสากลที่สามารถสร้างความเข้าใจในการสื่อสารระหว่างบุคคลได้โดยไม่จำเป็นต้องใช้ภาษาพูด การใช้ท่าทางเพื่อการสื่อสารไม่เพียงแค่เป็นวิธีการสื่อสารอันมีประสิทธิภาพเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างสรรค์ที่นำเสนอความหมายและอารมณ์ต่างๆ อย่างมีเสถียรภาพ ซึ่งทำให้สามารถเล่าเรื่องราวและสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การเลือกใช้ท่าทางที่มีความสวยงามและมีความหมายสำคัญยิ่งขึ้นอาจช่วยดึงดูดความสนใจของผู้ฟังและส่งเสริมความเข้าใจ การตีความ และถอดรหัสการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เราสามารถใช้ศิลปะแห่งลีลาท่าทางเหล่านี้ในการถ่ายทอดเรื่องราวเพื่อเล่าสู่กันฟัง สร้างความเข้าใจเนื้อหาอย่างลึกซึ้ง และสื่อความหมายได้มากขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพาการใช้ภาษาพูดแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งในบทความนี้ จะกล่าวถึงกระบวนการสร้างสรรค์ลีลาท่าทางในการแสดงเชิงวัฒนธรรมของประเทศปากีสถาน ซึ่งเป็นหนึ่งในการแสดงเปิดงานนิทรรศการภาพถ่าย เฉลิมฉลองวันชาติปากีสถาน “The 77th National Day of Pakistan” จัดขึ้นเมื่อวันจันทร์ที่ 4 มีนาคม 2567 ณ ห้างสรรพสินค้าสยามพารากอน กรุงเทพมหานครฯ

แนวความคิดของการสร้างสรรค์

แนวคิดนาฏศิลป์ ร่วมสมัย (Contemporary Dance)

นาฏศิลป์ร่วมสมัยหรือคอนเทมพอรารี่ด๊านส์ (Contemporary Dance) เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 19 เนื่องจากกลุ่มคนที่อยู่ในแวดวงการเต้นรำในช่วงเวลานั้น มีความเบื่อหนายในกฎระเบียบแบบแผนที่เคร่งครัดของการเคลื่อนไหว ซึ่งได้มีนักเต้นรำชาวอเมริกา 2 คน คือ อิซาดอรา Isadora Duncan และ Loie Fuller ได้พัฒนารูปแบบการเต้นรำ ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นเป็นที่ยอมรับและกลายเป็นแรงบันดาลใจให้นักออกแบบท่าเต้นในรุ่นหลังๆต่อมา เช่น มาร์ธา เกรแฮม Martha Graham , เมิส คันนิ่งแฮม Merce Cunningham เป็นต้น

นาฏศิลป์ร่วมสมัย ในระยะเริ่มแรกยังไม่ค่อยเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางนัก มักจะได้รับความนิยมและแสดงกันในหมู่ของเหล่าศิลปินที่มีความแตกต่างเหมือนกัน ว่าการเต้นแบบร่วมสมัยนี้เป็น “ปฏิสังคมและเป็นบาป” แต่กลุ่มผู้นิยมและสร้างสรรค์งานกลับมีความเชื่อว่า การเต้นแบบร่วมสมัยนี้ “เป็นการปลดปล่อยและใช้จิตวิญญาณทั้งมวล หล่อหลอมไปกับการเคลื่อนไหวและถ่ายทอกมาเป็นจิตวิญญาณอิสระและรู้สึกได้ถึงการใกล้ชิดพระเจ้า” และภายในระยะเวลาไม่นานนักแสดงแบบร่วมสมัยก็ได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อยๆ และได้รับการพัฒนาจนกลายเป็นรูปแบบเฉพาะและเปิดสอนในโรงเรียนเต้นรำต่างๆทั่วโลก ซึ่งแต่ละสถาบันก็จะมีเทคนิคที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น ไม่ซ้ำรูปแบบกัน เรื่องราวต่างๆที่นักแสดงต้องการสื่อสารไปสู่กลุ่มผู้ชมนั้น บางอย่างสอดแทรกอยู่ในลีลาการเคลื่อนไหวของนักแสดง บางครั้งสารที่นักแสดงจะสื่อสารให้ผู้ชมรับทราบจากการ

แสดงนั้นก็ไม่จำเป็นจะต้องอยู่ในบทสรุปเดียวกัน ในการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยครั้งหนึ่งอาจถูกตีความไปได้หลายรูปแบบ แต่การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยที่ดีนั้น ส่วนมากแล้วเนื้อหาและรูปแบบของการแสดงนั้นจะมีลักษณะแห่งความเป็นสากล หยิบยกเรื่องราวที่สามารถพบเห็นได้รอบๆตัวมานำเสนอให้เกิดมุมมองและทัศนคติใหม่ๆ นำเสนอให้เกิดมุมมองและทัศนคติใหม่ๆ นำเสนอต่อสังคม เพื่อตีแผ่และสะท้อนแง่คิดแห่งเรื่องราวนั้นๆให้ปรากฏต่อสังคมในช่วงนั้น

องค์ประกอบสำหรับการเต้นนาฏศิลป์ร่วมสมัย

(1) พื้นที่ว่าง – สามารถแบ่งออกได้ดังนี้ ขนาด (เล็ก , ใหญ่) ระดับ (สูง ,ปานกลาง , ต่ำ) รูปทรง (โค้ง , ตรง) ทิศทาง (ข้างหน้า ,ด้านหลัง , ด้านข้าง, ด้านทแยงมุม) เส้นทาง (ตรง , โค้ง , วงกลม , ซิกแซกความสัมพันธ์ (ใกล้, ไกล)

(2) พลังงาน – สามารถแบ่งออกได้ดังนี้ กำลัง (แข็งแรง , อ่อนแอ) น้ำหนัก (หนัก , เบา) คุณภาพ (เรียบ , คม , แกว่ง) ความคงที่ (เคลื่อนที่ , อยู่กับที่)

(3) เวลา - สามารถแบ่งออกได้ดังนี้ ความเร็ว (ช้า ,เร็ว , เร่งความเร็วขึ้น , เร่งความเร็วลง) จังหวะ (เวลาตามธรรมชาติ , จังหวะคงที่)

แนวคิดในการออกแบบท่าทางการเคลื่อนไหว (ท่าเต้น)

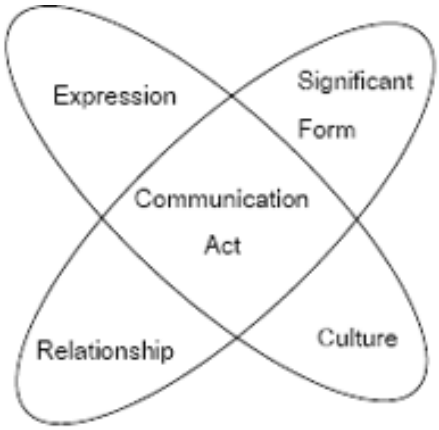
นักออกแบบท่าทาง (ท่าเต้น)คือบุคคลที่สร้างการเคลื่อนที่บนเวที อันมีผู้แสดงเป็นปัจจัยหลัก โดยกำหนดให้ผู้แสดง ออกท่าทาง ทิศทางการเคลื่อนไหว การจับกลุ่ม ฯลฯ ให้เป็นไปตามการออกแบบท่าทางของตนเอง ดันนั้นนักออกแบบท่าทางจำเป็นต้องมีขั้นตอนในการออกแบบท่าทางเพื่อให้มีระบบและสามารถสร้างความเข้าใจแก่ตนเองและผู้ร่วมงานได้เป็นอย่างดี

ขั้นตอนในการออกแบบท่าทาง(ท่าเต้น) มีดังนี้

- การกำหนดโครงร่างโดยร่วม
- ท่าทางและทิศทาง
- การแบ่งช่วงอารมณ์
- การลงรายละเอียด

แนวคิดการสื่อสารเชิงสุนทรียะ

คำว่า สุนทรียนิเทศศาสตร์ หรือ การสื่อสารเชิงสุนทรียะ(aesthetic communication) ใช้ในความหมายที่เน้นถึงกระบวนการการสื่อสาร มีความหมายกว้างๆเทียบเท่ากับคำว่าการสื่อสารเชิงจินตคดี กล่าวคือ คลอบคลุมการสื่อสารที่มุ่งเน้น นันทประโยชน์ หรือความเพลิดเพลินเจริญใจทั้งปวง แนวคิด สุนทรียนิเทศศาสตร์กล่าวถึง องค์ประกอบ ซึ่งความสัมพันธ์ในความหมายของศิลปะในฐานะการสื่อสารที่เชื่อมโยงกัน ได้แก่ การแสดงออก (expression) รูปแบบที่มีนัยสำคัญ (significant

ภาพที่ 1 แบบจำลองแสดงศิลปะในฐานะการสื่อสาร

from) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับสารกับผู้ส่งสาร (relationship) ผ่านสื่อประเภทใดผู้รับสารรับในลักษณะใด และวัฒนธรรม (culture) ซึ่งหมายรวมถึงความเข้าใจในภาษา หรือ สัญญะของศิลปะนั้น ๆ

กระบวนการสร้างสรรค์ลีลาท่าทางในการแสดงเชิงวัฒนธรรมของประเทศปากีสถาน

ในผลงานนี้ ผู้เขียนมีตำแหน่งหน้าที่เป็นผู้ช่วยออกแบบลีลาท่าทาง (Choreographer) ผู้กำกับการแสดง (Director) และรวมถึงเป็นนักแสดง (Performer) ด้วย โดยผู้เขียนได้รับมอบหมายให้สร้างสรรค์การแสดงสำหรับเปิดงานนิทรรศการภาพถ่าย เพื่อเฉลิมฉลองวันชาติปากีสถาน “The 77th National Day of Pakistan” จัดขึ้นโดยสถานทูตปากีสถาน เมื่อวันจันทร์ที่ 4 มีนาคม 2567 ณ ห้างสรรพสินค้าสยามพารากอน กรุงเทพมหานครฯ

ขั้นตอนการประชุมงาน

ผู้เขียนได้รับการประสานงานจากตัวแทนผู้ประสานงานแห่งสถานทูตปากีสถาน ในการสร้างสรรค์การแสดงเพื่อใช้สำหรับพิธีเปิดงานนิทรรศการภาพถ่าย เพื่อเฉลิมฉลองวันชาติปากีสถาน ภายใต้หัวข้อ “The 77th National Day of Pakistan” โดยทางสถานทูตส่งเพลงมาให้เลือกจำนวนสองเพลง ได้แก่ เพลง Dance on sufi allah hoo by sain Zahoor และเพลง Supreme Ishq Tere Ishq Nachaya โดยหลังจากผู้เขียนได้บรรจงฟังเพลงทั้งสองอย่างละเอียดถี่ถ้วนจึงตัดสินใจเลือกเพลง Supreme Ishq Tere Ishq Nachaya เพราะมีจังหวะและทำนองที่เอื้ออำนวยต่อท่าทางการร่ายรำได้มากกว่า รวมทั้งมีเสียงเครื่องดนตรีในลักษณะของการสั่นกระดิ่งเป็นจังหวะ ที่ทั้งฟังดูมีเสน่ห์และสามารถใช้เป็นเครื่องบอกและคุมจังหวะในตัวได้อีกด้วย ทำให้ง่ายต่อนักแสดงในการนับจังหวะและการฝึกซ้อม โดยเพลง Tere Ishq Nachaya เป็นเพลงปัญจาบ ประพันธ์โดย Baba Bulleh Shah กวีในศตวรรษที่ 18 ถือเป็นเพลงยอดนิยมที่ขับร้องโดยนักร้องชื่อ Sufi และ Qawwali รวมถึง Abida Parveen อีกทั้งยังปรากฏในอัลบั้มเพลง Sufi Sufi –Ishq Bada Bedardi (RPG Sa Re Ga Ma) อีกด้วย ซึ่งในช่วงต้นทศวรรษ 2000 Shoaib Mansoor ได้กำกับเพลงนี้ในรูปแบบที่ได้รับความนิยมอย่างมากชื่อ “Supreme Ishq” ขับร้องโดย Riaz Ali Qadri ซึ่งผู้เขียนเมื่อเลือกเพลงแล้วก็แจ้งไปยังสถานทูตและได้รับการตอบกลับมาว่าต้องการให้มีนักแสดงจำนวนทั้งสิ้น 6 คน และทางสถานทูตจะเป็นผู้จัดหาเครื่องแต่งการสำหรับนักแสดงมาให้

ภาพที่ 2 เครื่องแต่งกายนักแสดง

ผู้เขียนในฐานะอาจารย์ผู้ฝึกสอน จึงเริ่มกระบวนการทำงานแรกโดยการคัดเลือกนักแสดง ซึ่งเป็นนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมป์ฟอร์ดที่มีใจรักในการเต้นและการแสดง จำนวน 5 คน รวมผู้เขียนอีก 1 คน แบ่งเป็นนักแสดงชาย 2 คน นักแสดงหญิง 4 คน

ขั้นตอนการออกแบบลีลาท่าทาง

การออกแบบและการจัดวางตำแหน่งของการแสดงเต้นบนเวทีเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเพื่อให้การแสดงนั้นสามารถสื่อสารและสร้างความประทับใจให้กับผู้ชมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การออกแบบและการจัดวางตำแหน่งของการแสดงเต้นจำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1. ภารกิจและความต้องการของการแสดง: การเตรียมตัวและวางแผนตามภารกิจและความต้องการของการแสดงเป็นหัวใจของกระบวนการนี้ มีความต้องการสื่อถึงการแสดงทางวัฒนธรรมปากีสถาน และการสร้างบรรยากาศแห่งการเฉลิมฉลอง ความสุข และเทศกาล ลีลาท่าทางจึงต้องออกแบบการเคลื่อนไหวให้เหมาะสมสอดคล้องกับภารกิจหลักของการร่ายรำ เพื่อให้ผู้ชมชาวปากีสถานในประเทศไทยได้เกิดประสบการณ์ร่วมและเกิดความประทับใจ โดยผู้เขียนออกแบบให้แต่ละท่าทางสื่อความหมายดังนี้

ลีล่าท่าทางที่ออกแบบ	ความหมายและอารมณ์
	การวาดแขนขึ้น-ลง เป็นจังหวะ สื่อถึงความเจริญงอกงาม การเติบโต ความก้าวหน้า อีกทั้งยังให้อารมณ์ของความอ่อนโยน แผ่วเบา อ่อนช้อย เหมือนกับต้นไม้ในยามลมพัดลู่ กิ่งและใบก็จะโอนอ่อนไปตามลม ทำให้เกิดท่วงทำนองแห่งอารมณ์ที่พริ้วไหว และผ่อนคลาย
	การจัดวางท่าทางโดยมีนักแสดงชายอยู่ตรงกลาง 1 คน และนักแสดงที่เหลือเรียงล้อมเป็นวงกลม โดยศูนย์กลางจะทำท่ามือทาบอกและโยกเบาๆ สื่อให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับตัวบุคคล และการรายล้อมของนักแสดงวงนอกจะมีลักษณะของการก้มลง แสดงออกถึงความเคารพนอบน้อม

ลีล่าท่าทางที่ออกแบบ	ความหมายและอารมณ์
	การจัดท่าทางของแขนและมือในลักษณะที่ชูขึ้นไล่ระดับ บ่งบอกถึงการเชิดชู การให้เกียรติซึ่งกันและกัน โดยนักแสงจะทำท่านี้โดยหันครบทั้งสามทิศทางคือ ซ้าย ขวา และกลาง เพื่อหันเข้าสู่ผู้ชมการแสดง
	การหมุนตัวเป็นลีลาท่าทางที่ใช้บ่อยครั้งที่สุดในการการแสดงชุดนี้ วัฒนธรรมการเต้นของประเทศปากีสถานจะมีการใช้ท่าทางการหมุนเป็นหลัก นอกจากจะสื่ออารมณ์สนุกสนานแล้ว ยังช่วยส่งให้ชุดและเครื่องประดับดูตระการตายิ่งขึ้นอีกด้วย
	การจัดวางท่าทางแบบไล่ระดับ (Level) เป็นการเน้นจุดโฟกัสให้กับผู้ชม โดยนักแสดงหญิง 1 คน จะเป็นผู้หมุนตัวตรงกลาง นักแสดงคนอื่นนั่งลงในระดับพื้น เพื่อส่งให้จุดสนใจ (Focus) อยู่ที่นักแสดงหญิงแต่เพียงผู้เดียว
	ท่าทางของการเข้าคู่ สื่อถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยผู้แสดงหันเข้าหากันแล้วตั้งแขนคล้องกัน จากนั้นหมุนรอบตัวเอง สร้างอารมณ์ที่สนุกสนาน สื่อถึงเทศกาลงานรื่นเริง และความสัมพันธ์แบบเพื่อนและคู่รัก

การชูมือขึ้นลง พร้อมกับการหมุนเป็นวงกลม สื่อให้เห็นถึงความเป็นวัฒนธรรมร่วม และขับเคลื่อนไปพร้อมกันอย่างลงตัว สื่อถึงความสามัคคีกันของคนในชนชาติ อีกทั้งแลดูคล้ายกับการร่ายรำของชนเผ่าอารยธรรมโบราณที่มีมนต์ขลัง สะท้อนภาพของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

การยืนเรียงแถวแล้วหมุนตัวทีละคน แสดงถึงความสนุกสนานและการเฉลิมฉลองในระดับปัจเจกบุคคล การหมุนทีละคนเรียงกันไปสื่อถึงการส่งต่อความสุขจากบุคคลหนึ่งสู่อีกคน จนกระทั่งเป็นความสุขที่ได้รับต่อๆกันในวงกว้าง

2. พื้นที่และลักษณะเวที: การออกแบบตำแหน่งและการจัดวางตำแหน่งของการแสดงต้องให้ความสำคัญกับพื้นที่และลักษณะของเวที เพื่อให้การเคลื่อนไหวของนักเต้นเป็นไปอย่างราบรื่นและปลอดภัย โดยพิจารณาปัจจัย เช่น ขนาดของเวที รูปร่าง สิ่งกีดขวาง และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ

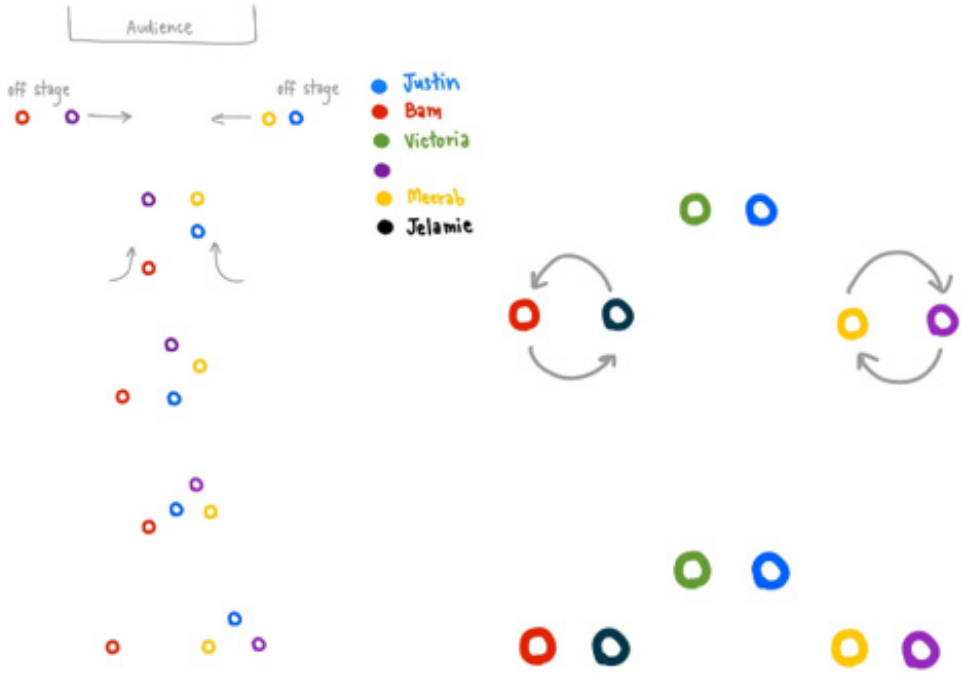

ภาพที่ 3 ลักษณะเวทีสำหรับการแสดง

3 แสงสว่าง: การใช้แสงสว่างในการแสดงเต้นมีบทบาทสำคัญในการสร้างอารมณ์และบรรยากาศที่เหมาะสม เช่น การใช้แสงสีต่างๆ เพื่อเน้นความสำคัญของการเคลื่อนไหว หรือการใช้แสงที่มีลูกเล่นเพื่อเพิ่มความพิเศษให้กับการแสดง โดยทางฝ่ายอาคารสถานที่ห้างสรรพสินค้าสยามพารากอน เป็นผู้จัดวางระบบแสงโดยใช้ไฟจำนวนสี่เสา แบ่งเป็นทางด้านซ้ายสองเสา และด้านขวาอีกสองเสา หันเข้าหาเวที

4 เสียง: เสียงเป็นส่วนสำคัญของการแสดงเต้น เพราะมีบทบาทในการสร้างจังหวะและบรรยากาศที่เหมาะสมกับการเคลื่อนไหว การวางแผนตำแหน่งของนักเต้นต้องคำนึงถึงการจัดการเสียงให้เหมาะสมเพื่อให้เต้นรวมถึงเสียงดนตรีหรือเสียงพูด (ถ้ามี) โดยทางผู้เขียนจะต้องนำไฟล์เพลง เพลง Tere Ishq Nachaya ส่งให้กับผู้ประสานงานควบคุมระบบเสียง เพื่อใช้เปิดในการซ้อมกับสถานที่จริง รวมถึงใช้เปิดในวันแสดงจริงต่อไป

.5 การสื่อสารกันระหว่างนักแสดง: การติดต่อระหว่างนักเต้น หรือนักแสดงนั้นมีบทบาทสำคัญในการสร้างการแสดงที่มีความสมำเสมอและเป็นระเบียบ การออกแบบและจัดวางตำแหน่งของการแสดง (Blocking) จะต้องคำนึงถึงการโต้ตอบระหว่างนักเต้นทั้งหกคน ในทุกๆขั้นตอนของการแสดง โดยผู้เขียนได้จัดวางตำแหน่งของนักแสดง ตังแต่ต้นเพลงจนถึงท้ายเพลง ดังนี้

รูปที่ 4 การจัดวางตำแหน่งของนักแสดงบนเวที

จากรูปที่ 4 นักแสดงจะเริ่มจากการยืนเป็นแถวตอนเรียงหนึ่ง จำนวนสองแถว โดยยืนแบ่งเป็นสองฝั่ง ฝั่งละสามคน จากนั้นเมื่อเพลงเริ่มบรรเลง นักแสดงทั้งสองฝั่งจะเดินเข้ามาบรรจบแถวกันตรงกลางของเวที และเริ่มเต้น โดยในท่อนจังหวะที่สอง นักแสดงต้องแปรแถว โดยยืนด้านหน้าตรงกวางเวทีสองคน ด้านหลังฝั่งซ้ายสองคน และด้านหลังฝั่งขวาอีกสองคน เมื่อนักแสดงถึงท่อนที่จะเต้นท่าหมุนเข้าคู่ ทุกคนจะต้องหันกลับมายืน ณ ตำแหน่งเดิมของตนเองตามที่วางไว้ จากนั้นจะแปรแถวเป็นวงกลม และแถวหน้ากระดานเรียงหนึ่งในช่วงท้ายของการแสดง โดยนักแสดงจะต้องยึดตำแหน่งการยืนบนเวทีจากในรูปเป็นหลัก ไม่ว่าจะแปรแถวเป็นวงกลม แปรเป็นแถวแบ่งหน้าหลัง หรือ แถววงกลมที่มีการหมุนไปรอบๆ นักแสดงจะต้องจดจำและกลับมายืนตำแหน่งเดิมของตนเองให้ได้อยู่เสมอ

ทั้งนี้การออกแบบตำแหน่งและการจัดวางตำแหน่งของการแสดงต้องคำนึงถึงความสามารถและประสิทธิภาพของนักแสดงในการการเคลื่อนไหว โดยการเน้นการเตรียมตัวและฝึกฝนเพื่อให้นักแสดงมีความชำนาญ สามารถจดจำท่าทางและตำแหน่งของตนเองได้ รวมทั้งสามารถสร้างความประทับใจให้กับผู้ชมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้แสดงควรคำนึงถึงปัจจัยเหล่านี้จึงจะประสบความสำเร็จได้อย่างเต็มที่ โดยการสร้างประสบการณ์ที่น่าจดจำแก่ผู้ชม

ขั้นตอนการฝึกสอนท่าทางและซ้อมกับนักแสดง

การซ้อมท่าทางการเคลื่อนไหวให้กับนักแสดง ผู้เขียนมีความต้องการให้นักแสดงทั้งหกคนแสดงลีลาท่าทางออกมาอย่างพร้อมเพรียงกันให้ได้มากที่สุด เสมือนเป็นกลุ่มคนที่มาจากรากฐานของวัฒนธรรมเดียวกัน จึงอธิบายรายละเอียดของการเคลื่อนไหว และการแสดงอารมณ์ในเบื้องต้นให้นักแสดงเข้าใจตรงกันดังนี้

1. สีหน้าเวลาเต้น ต้องเป็นสีหน้าที่มีความสุข แสดงอารมณ์ในเชิงบวก เป็นมิตร และสุขใจ

2. ต้องนับจังหวะในใจให้แม่นยำ ไปพร้อมๆกับการแสดงท่าทาง โดยผู้เขียนได้ส่งเพลงไปให้นักแสดงฟังเพื่อจับจังหวะก่อนการนัดหมายซ้อมล่วงหน้าเป็นเวลา 1 อาทิตย์

3. การเคลื่อนไหว ใช้ท่าทางในการเคลื่อนไหวมือและแขนเป็นหลัก ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญเรื่องความเท่ากันของระดับองศาในการวางแขน การหัน การย่อ และการหมุน

4. ลักษณะของการเคลื่อนไหวมีการหมุนบ่อยครั้ง นักแสดงจะต้องมั่นใจว่าหมุนอย่างสง่างาม และพร้อมเพรียงกัน

เมื่อสอนท่า ต่อท่า และซักซ้อมไปเรื่อย ๆ จนจบเพลง ผู้เขียนจึงให้นักแสดงเปลี่ยนชุดที่ใช้ใส่ในวันแสดงจริง แล้วซ้อมอีกสองถึงสามครั้ง เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าสามารถเคลื่อนไหวได้สะดวกและไม่มีส่วนใดติดขัด หรือฉีกขาด เมื่อสวมใส่ชุดจริงเต้น เป็นการป้องกันปัญหาในวันแสดงจริง

ขั้นตอนในวันแสดงจริง

ในวันแสดงจริง ผู้เขียนนัดหมายนักแสดงให้มาถึงห้างสยามพารากอน ก่อนเวลาแสดง 1 ชั่วโมง โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ซักซ้อมท่าทาง เป็นการทวนให้แม่นยำ เพื่อลดความตื่นเต้น วิตกกังวลเมื่อนักแสดงต้องขึ้นแสดงบนเวที เนื่องจากประสบการณ์ของผู้เขียนที่ผ่านมานั้น หากนักแสดงไม่มีความมั่นใจ ไม่แม่นยำในบทที่ตนเองต้องแสดง หรือท่าทางการเต้น หากนักแสดงเกิดความกังวลในหน้าที่ของตนเอง จะยิ่งสร้างภาวะกดดันให้กับนักแสดง ความสดใหม่และพลังของการเต้นหรือการแสดงมักแปรผันตามระดับความห่อเหี่ยวของจิตใจ หากมีความมั่นใจเต็มร้อย การแสดงจะเป็นไปอย่างราบรื่น

ผู้เขียนจะต้องเตรียมความพร้อมให้นักแสดงในวันแสดงจริงดังนี้

1. ส่งมอบไฟล์เพลงให้กับเจ้าหน้าที่ประสานงานฝ่ายเครื่องเสียง และทำการซ้อมเปิดเสียง (Sound check) เพื่อปรับระดับความดังเบาของดนตรีให้เหมาะสม หากเบาไปนักแสดงจะไม่สามารถเต้นได้เนื่องจากไม่ได้ยินดนตรีและจังหวะ หากเสียงดังไปก็จะเป็นการรบกวนแขกผู้ร่วมงาน

รูปที่ 4 การแสดงในวันจริง

2. นำนักแสดงทั้งหมดไปพัก เปลี่ยนเครื่องแต่งกาย รวมทั้งแต่งหน้าและทำผม ที่ห้องพักนักแสดงที่ทางฝ่ายอาคารสถานที่จัดเตรียมเอาไว้ให้ ซึ่งห้องพักอยู่บริเวณชั้น G ของห้าง ส่วนเวทีอยู่บริเวณชั้น 3 ดังนั้นจึงต้องมีการบริหารจัดการเวลาเป็นอย่างดี เพื่อเผื่อเวลาในการเดินทางไปที่เวทีจริงด้วย

3. ตรวจสอบความเรียบร้อยและประสานงานกับช่างแต่งหน้า และช่างทำผม ให้ทำผมนักแสดงหญิงในลักษณะของการเกล้าผม เพื่อติดเครื่องประดับผ้าผืนบนศีรษะ รวมทั้งการแต่งหน้าให้คุมโทนสีให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนนักแสดงชายให้จัดแต่งทรงผมให้เรียบร้อยดูเก็บเป็นระเบียบ

4. เมื่อนักแสดงพร้อมแล้ว ประสานงานไปยังเจ้าหน้าที่ฝ่ายเวที จากนั้นนำนักแสดงขึ้นไปยังชั้น 3 เพื่อรอแสดงบริเวณด้านข้างของเวที จากนั้นเริ่มแสดงเมื่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายเวทีให้สัญญาณ

องค์ความรู้ในการสร้างสรรค์

1. การพัฒนากระบวนการสื่อสารในเชิงศิลปวัฒนธรรมมักเน้นการใช้สื่อที่หลากหลาย เช่น การเคลื่อนไหวของร่างกาย ท่าทาง และเครื่องแต่งกาย เพื่อถ่ายทอดความหมายและความรู้สึกในระดับลึกซึ้ง ซึ่งเป็นเทคนิคที่มีประสิทธิภาพในการสร้างการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในวงการศิลปะและวัฒนธรรม

2. การสร้างลีลาท่าทางในการแสดงนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง เป็นเสมือนช่องทางที่ช่วยให้นักแสดงสามารถถ่ายทอดความหมายและความรู้สึกของดนตรีได้อย่างเต็มที่ การสร้างลีลาท่าทางที่เหมาะสมต้องพิจารณาจากพื้นฐานและความสามารถของนักแสดงอย่างถ่องแท้ เพื่อให้เกิดความสมดุลและความสอดคล้องกับเนื้อหาของเพลงและความสามารถของนักแสดง

3. การออกแบบการแสดงที่ต้องใช้นักแสดงเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดและสื่อสารอารมณ์เป็นสิ่งที่ต้องมีการวางแผนอย่างละเอียดรอบคอบ เพราะนักแสดงควรเข้าใจและสามารถที่จะถ่ายทอดแนวความคิด อารมณ์ และความหมายที่ต้องการจะถ่ายทอดออกมาได้อย่างละเอียด เพื่อให้การสื่อสารเกิดขึ้นอย่างสวยงามและสมบูรณ์

4. ลักษณะเด่นของการแสดงเชิงวัฒนธรรมของประเทศปากีสถาน สามารถเห็นได้จากการสะท้อนมุมมองของผู้สร้างสรรค์ในเรื่องของรากเหง้าของวัฒนธรรม การสื่อสารโดยแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดผ่านอารมณ์และท่าทางการเคลื่อนไหวเป็นสิ่งที่สำคัญเพื่อให้เกิดการสื่อสารที่สื่อความหมายเชิงวัฒนธรรมของประเทศปากีสถานอย่างสมบูรณ์ เช่น เมื่อผู้สร้างสรรค์ต้องการที่จะสื่อสารเกี่ยวกับความหมายของการเคารพและความสุข ก็จะต้องมุ่งเน้นลีลาท่าทางและการเคลื่อนไหวที่อ่อนโยน จังหวะช้า และเบา เพื่อเติมเต็มสุนทรียะแห่งความอบอุ่น นอบน้อม และความเป็นมิตรในการสื่อสาร

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

ชิดพล เปลี่ยนศิริ. *การสร้างสรรค์การแสดงของโรงเรียนบางกอกซิตี้กับสุนทรียทัศน์ของผู้ชมชาวญี่ปุ่นและชาวไทย.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวาทวิทยา ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549. 34-52.

ถิรนันท์ อนวัชศิริวงศ์, จิรยุทธ์ สินธุพันธ์, สุกัญญา สมไพบูลย์, ปรีดา อัครจันทโชติ. (2546). *สุนทรียนิเทศศาสตร์การศึกษาสื่อสารการแสดงและสื่อจินตคดี.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นราพงษ์ จรัสศรี. (2548). *ประวัตินาฏยศิลป์ตะวันตก*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมพร ฟูราจ. (2554). Mine *ศิลปะท่าทางและการเคลื่อนไหว,* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2544). นาฏยศิลป์ปริทรรศน์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย